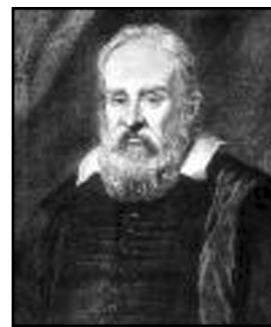

Галилео Галилеј (1564-1642)

Погрбљен од болне херније, те јесени 1633. године, на претходно одабраном јавном мјесту, посрамљено и понизно клекнуо је полуслијепи старац, у чијим очима се огледао страх од пријетњи терором Инквизиције и немоћ, да би изговорио данас чувене речи:

„Ја, Галилео, син покојног Винченца Галилеја из Флоренце, стар 70 година ... закљичем се да сам увијек вјеровао, да сада вјерујем и, са Божјом помоћу, да ћу увијек вјеровати у све оно што Света Католичка и Апостолска Црква истински држи, да ћу се молити и слиједити... Да ћу у потпуности одбацити погрешно увјерење да је Сунце у центру свемира и да је непокретно, а да Земља није у центру истог и да се креће, и да то нећу подржавати, бранити, нити подучавати у било којем облику, било усмено или писмено, ту погрешну доктрину...”

Затим је наставио са покајањима све до обећања да ће одати Инквизицији сваког јеретика којег од сада открије. За узврат, дозвољено му је да проживи остатак живота повучено и ћутећи, под пуном контролом свих кретања и забраном виђања родбине и пријатеља. Била је то блага казна.

Галилео Галилеј је један од највећих генија Италије. Рођен је 15. фебруара 1564. у Пизи, а од своје седме године је живио у Флоренци. Он је прво од шесторо, по неким седморо,

дјеце сиромашног музичара Винченца Галилеја и Ђулије дељи Аманати, племићког поријекла. Отац Галилеј је желио сина љекара, па је младић тек у својој деветнаестој години сазнао да постоје предмети математика и геометрија, који су га одмах опчинили.

Студирао је у Пизи од 1581, а именован је за професора математике у Падови 1592. Проучавао је њихове лампе на катедрали, затим интервале осциловања, весла галије (1593), па котрљање низ стрму раван и слободан пад, а на крају и Сунчев систем. До 1602. је објавио своје запажено откриће о клатну: период љуљања не зависи од лука љуљања, а затим је конструисао часовник са клатном. Патентирао је пумпу која подиже воду употребом само једног коња. Довео је у сумњу Аристотелов приступ физици, да тежи предмети падају брже, а када је објавио књигу „У кретању” (*De Motu*) заснивајући физику тијела у кретању, постао је водећи свјетски научник.

Галилео је живио невјенчано у својој кући у Падови са Венецијанком Марином Гамба. Имали су троје деце. Двије њихове кћерке, Вирцинија и Ливија су одгојене у манастиру, под именима: сестра Марија Целесте и сестра Архангела. Из Падове је Галилео 1610. прешао на двор фамилије Медичи у Флоренци, оставивши сина са Марином Гамба. Марина се преудала за Ђованија Бартолучија (1613), па се Винченцо придружио свом оцу у Флоренци.

Галилео је пронашао много механичких направа, али је телескоп проналазак који га је извео пред страшни суд. Први телескоп је Галилео направио чувши за направу неког Холанђанина 1609, а могао је увећати објекат три пута. Затим је исте године произвео телескоп који повећава двадесет пута. Посматрао је Мјесец, открио је четири Јупитерова сателита, супернову, описао фазе Венере, и опазио пјеге на Сунцу. Почео је да вјерује у Коперников систем.

Сматрало се да има много разлога да осим звијезда стајачица има још само седам небеских тијела (Сунце, Мјесец и пет планета), па је откриће четири нова небеска тијела било узнемирујуће. Зар није седам златних свијећњака Апокалипсе и седам цркава Азије? Створитељево дјело нема недостатке попут планина на Мјесецу! Мрље на Сунцу? Аристотелијанци су сасвим одбили да гледају кроз телескоп.

Резултат свега био је да се астрономијом позабавила Света управа, прва међу конгрегацијом основаном при Католичкој цркви за борбу против јереси (1542). То је био истражни суд (*the Tribunal of the Inquisition*) који се бавио разним питањима. Дедукцијом текстова из Библије Инквизиција је дошла до двије значајне истине:

„Прва тврдња, да је Сунце центар и да се не окреће око Земље је глупа, апсурдна, теолошки лажна и јеретична, јер је изричито супротна Светом писму”; „Друга тврдња, да Земља није центар, него се окреће око Сунца је апсурдна, филозофски нетачна и са теолошког становишта у најмању руку у супротности са правом вјером.”

Саслушавања су почела 26. фебруара 1616, шеснаест година након што је Инквизиција извршила спаљивање Ђордана Бруна. Након шеснаест година пркоса и узмицања, у јесен 1633, Галилео се потпуно одрекао свих својих „теолошки лажних” теорија. Извињење папе за поступке Католичке цркве против Галилеа Галилеја је дошло четири вијека касније, 1992. године.

Растко Вуковић